

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางในการผลิตครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ของสถาบันที่ผลิตครู ศึกษาความต้องการใช้ครูภาษาไทยในสถานการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และศึกษาแนวความคิดของผู้บริหารและผู้อนุมัติในสถาบันผลิตครู ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าสายวิชาภาษาไทย และครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีต่อการผลิตและการใช้ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 กลุ่มตัวอย่างประชากรจากสถาบันผลิตครู ประกอบด้วยผู้บริหารของสถาบันผลิตครู ซึ่งดำรงตำแหน่ง อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ อธิการวิทยาลัยครู ในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครูที่ผลิตครูภาษาไทยระดับปริญญาตรี จำนวน 13 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างประชากรจากสถาบันที่ใช้ครู ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสายวิชาภาษาไทย ครูภาษาไทยที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีระหว่างปีการศึกษา 2515 - 2520 และนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยสุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 730 คน

รวมตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 782 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

แบบสอบถามเป็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันผลิตครู เกี่ยวกับการผลิตและการใช้ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

แบบสอบถามมี 5 ชุด คือ แบบสอบถามอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน แบบสอบถามหัวหน้าสายวิชาภาษาไทย แบบสอบถามครูภาษาไทย และแบบสอบถามนักเรียนมัธยมศึกษา แบบสอบถามทุกชุดประกอบด้วยคำถามแบบเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประเมินค่า และแบบปลายเปิด (ดูแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามได้ในภาคผนวก)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์ แจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล จากจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป 769 ชุด ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 683 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.63 คือ จากอาจารย์ผู้สอนวิชาวิธีสอน 34 ชุด คิดเป็นร้อยละ 87.17 จากผู้บริหารโรงเรียน 127 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.71 จากหัวหน้าสายวิชา 70 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 จากครูภาษาไทย 224 ชุด คิดเป็นร้อยละ 80.00 และจากนักเรียน 228 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.00

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำข้อมูลที่วิเคราะห์แล้วมาเสนอในรูปของตารางและความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปได้ดังนี้
 - ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คือ เป็นหญิง ร้อยละ 60.02 เป็นชาย ร้อยละ 39.97 โดยที่หัวหน้าสายวิชาภาษาไทยเป็นหญิง ร้อยละ 74.28 เป็นชาย ร้อยละ 25.71 ครูภาษาไทยเป็นหญิง ร้อยละ 77.67 เป็นชาย ร้อยละ 22.32 นักเรียนมัธยมศึกษาเป็นหญิง ร้อยละ 55.26 เป็นชาย ร้อยละ 44.78 ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหญิง ร้อยละ 27.55 เป็นชาย ร้อยละ 72.44 และผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยเป็นหญิง ร้อยละ 67.64 เป็นชาย ร้อยละ 32.35

อายุของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏดังนี้ คือ ผู้สอนวิชาภาษาไทย ส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 70.51 อายุต่ำกว่า 36 ปี ส่วนผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าสายวิชา ส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 78.74 และร้อยละ 57.14 ตามลำดับ อายุ 36 ปีขึ้นไป ครูภาษาไทยอายุต่ำกว่า 30 ปี เป็นส่วนใหญ่ คือร้อยละ 68.82 และนักเรียนมัธยมศึกษาที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด อายุระหว่าง 15 - 19 ปี

วุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏว่าผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทย ส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 61.76 วุฒิปริญญาโท ส่วนผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าสายวิชา ภาษาไทย ส่วนใหญ่คือร้อยละ 75.59 และร้อยละ 84.28 ตามลำดับ วุฒิปริญญาตรี สำหรับ ครูภาษาไทย เลือกเฉพาะผู้ได้รับวุฒิปริญญาตรีระหว่าง พ.ศ. 2515 - 2520 ทั้งหมด นักเรียนมัธยมศึกษานั้น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีมากกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเล็กน้อย คือร้อยละ 58.33 และร้อยละ 41.66 ตามลำดับ

2. เกี่ยวกับการผลิตครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถาบันผลิตครู ทำให้ได้รู้แนวทางการผลิตครูของสถาบันผลิตครูว่า ในการผลิตครูนั้น สถาบันผลิตครูรับนโยบายจากเจ้าสังกัด ดำเนินการผลิตครูให้สอดคล้องกับ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และสนองความต้องการของสังคม ทั้งในค่านิยมและคุณภาพ และได้มีการประสานงานกันระหว่างสถาบันผลิตครูระดับปริญญาตรีด้วยกัน เพื่อป้องกันการซ้ำซ้อนในการผลิตครู อีกทั้งพยายามประสานงานกับสถาบันที่ใช่ครูเพื่อขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับการผลิตและการใช้ครู

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการผลิตครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ผู้สอน วิชาวิธีสอนภาษาไทยและครูภาษาไทยส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 79.41 และร้อยละ 66.51 ตามลำดับ เห็นว่าระยะเวลา 4 ปีที่กำหนดไว้ในหลักสูตรนั้นเหมาะสมแล้ว ผู้สอนวิชา วิธีสอนภาษาไทยและครูภาษาไทยส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 91.17 และร้อยละ 82.14 ตาม ลำดับ ให้ความเห็นว่าสถาบันผลิตครูควรผลิตครูที่สามารถสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ได้ทั้ง 2 ระดับ โดยให้ผู้เรียนได้เรียนวิชาเอก 1 สายวิชา และวิชาโท 1 สายวิชา ผู้สอน วิชาวิธีสอนภาษาไทย และครูภาษาไทยส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 47.05 และร้อยละ 55.35

ตามลำดับ มีความเห็นว่าหลักสูตรการผลิตครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ควรให้ความสำคัญ
 ต่อหมวดวิชา เฉพาะผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 91.17 เห็นว่าหลักสูตร
 การผลิตครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาควร เน้นวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอนระดับมัธยม
 ศึกษา วิชาเฉพาะภาษาไทยและวิชาวิธีสอนภาษาไทยเท่า ๆ กัน ผู้บริหารโรงเรียน และ
 หัวหน้าสายวิชาภาษาไทย ส่วนใหญ่คือร้อยละ 90.55 และร้อยละ 88.57 ตามลำดับ เห็นว่า
 ควรเน้นวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา ส่วนครูภาษาไทย คือร้อยละ
 80.88 เห็นว่าหลักสูตรการผลิตครูภาษาไทยควร เน้นวิชาวิธีสอนภาษาไทย นอกจากนี้ผู้สอน
 วิชาวิธีสอนภาษาไทยส่วนใหญ่ คือร้อยละ 55.87 เห็นว่าควรมีการปรับปรุงหลักสูตรการผลิต
 ครูทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรมัธยมศึกษา

ในคานการสอนวิชาวิธีสอนภาษาไทย ผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยและครูภาษาไทย
 ส่วนใหญ่ คือร้อยละ 94.11 และร้อยละ 79.46 ตามลำดับ เห็นว่าควรจัดให้ครูเรียนได้เรียน
 วิชาวิธีสอนทั่วไป 1 รายวิชา และวิชาวิธีสอนภาษาไทยโดยเฉพาะอีก 1 รายวิชา

ครูภาษาไทยส่วนใหญ่ คือร้อยละ 67.86 เห็นว่าผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยควร
 จะเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาคานการสนภาษาไทย และเคยสอนระดับมัธยมศึกษามาก่อน
 วิธีสอนที่ผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยส่วนใหญ่ คือร้อยละ 88.23 ใ้ใช้ในการสอนคือวิธีสอนแบบ
 บรรยาย ในการสอนภาษาไทยผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยส่วนใหญ่ คือร้อยละ 76.47 กองการ
 ใ้ครูเนนพฤติกรรมกรรมการฝึกทักษะทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ส่วนวิธีสอนที่ผู้สอนวิชาวิธีสอน
 ภาษาไทยส่วนใหญ่ คือร้อยละ 82.35 กองการใ้ครูเรียนนำไปปฏิบัติจริงเมื่อประกอบอาชีพครู
 มากที่สุด คือวิธีสอนแบบอภิปราย และสาธิต และครูภาษาไทยส่วนใหญ่ คือร้อยละ 75.89
 ใ้ความเห็นว่า ในการสอนวิชาวิธีสอนภาษาไทย ควรใ้ครูเรียนใ้รวมกิจกรรมการเรียนการ
 สอนมากขึ้น

ในคานการจักประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทย และครูภาษาไทย
 ส่วนใหญ่ คือร้อยละ 67.60 และร้อยละ 61.51 ตามลำดับ เห็นว่าระยะเวลาที่เหมาะสมของ
 การฝึกสอนแต่ละครั้งควรจะเป็นเวลา 12 สัปดาห์ โดยผู้เรียนใ้รับการฝึกฝนจนเป็นที่แน่ใจ
 กอนออกไปฝึกสอน และผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทย และครูภาษาไทยส่วนใหญ่ คือร้อยละ 70.58

และร้อยละ 63.69 ตามลำดับ เห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ ควรมีส่วนร่วมในการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา และเป็นผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยด้วย นอกจากนี้ผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทย และครูภาษาไทยให้ความสำคัญต่อเรื่องนี้ในระดับ มาก ($\bar{x}=3.25$ ขึ้นไป) คือเห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ควร เป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนและคัดเลือกแล้ว และควรนิเทศเฉพาะวิชาที่ตนถนัดและเคยสอน อาจารย์นิเทศก์แต่ละคนควรมีเกณฑ์วัดและประเมินผลเป็นแนวเดียวกัน และเห็นว่าอาจารย์พี่เลี้ยงควรมีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผลการฝึกสอนด้วย ส่วนปัญหาการนิเทศนั้น ผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยเห็นว่า ใ้แก่การมีอาจารย์นิเทศก์ไม่เพียงพอ ส่วนครูภาษาไทยเห็นว่า ใ้แก่การที่อาจารย์นิเทศก์ใช้เวลาในการสังเกตการสอนน้อยเกินไป ครูภาษาไทยบางคน ใ้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการฝึกงานประจำชั้น และงานธุรการในระหว่างการฝึกสอนด้วย

ในเรื่องปริมาณของผู้สำเร็จการศึกษา ผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยระดับ มาก เห็นว่าปริมาณของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาวิธีสอนภาษาไทยในปัจจุบันมีเพียงพอต่อความต้องการของสังคม นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างประชากรตั้งแต่ผู้ผลิตครู ผู้ใช้ครู และผู้ถูกใช้ ใ้ให้ข้อเสนอแนะว่าการผลิตครูควรคำนึงถึงความต้องการครูในแต่ละสาขาวิชาในโรงเรียนมัธยมศึกษา และการเรียนการสอนในสถาบันผลิตครูควร เน้นภาคปฏิบัติให้มากกว่าภาคทฤษฎี และควรมีการปลูกฝังทัศนคติที่ดี และจรรยาบรรณของอาชีพครูให้แก่ผู้เรียน นอกเหนือไปจากเนื้อหาวิชาด้วย

3. เกี่ยวกับการใช้ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา สรุปผลการวิจัยไว้ดังนี้

ในการใช้ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าสายวิชาภาษาไทยระดับ มาก ($\bar{x}=2.56$ ขึ้นไป) มีเกณฑ์การจัดครูเข้าสอนในสายวิชาภาษาไทยโดยพิจารณาจากพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ในการสอนสายวิชาที่สอนบรรจุได้ ความสามารถ ความถนัด และความสนใจ มากกว่าพิจารณาจากจำนวนครูในสายวิชา ครูภาษาไทยส่วนใหญ่ คือร้อยละ 67.85 ทำการสอน 16 - 20 สัปดาห์ ครูภาษาไทยร้อยละ 78.57 ไม่ใ้สอนวิชาอื่นนอกจากวิชาภาษาไทย ร้อยละ 19.19 สอนวิชาอื่นด้วย นอกเหนือจากงานสอนแล้วครูภาษาไทยทำงานธุรการ งานแนะแนว งานโสตทัศนศึกษา งานประจำชั้น และงานอื่น ๆ ด้วย วิธีสอนที่ครูภาษาไทยส่วนใหญ่ คือร้อยละ 87.58 ใช้ คือวิธีสอนแบบบรรยาย ปัญหาในการสอนวิชาภาษาไทยตามความเห็นของหัวหน้าสายวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่ คือร้อยละ 61.42 คือครูไม่มีอุปกรณ์

การสอน แบบเรียน และคู่มือครูเพียงพอ ส่วนปัญหาในการปฏิบัติงานของครูในสายวิชาภาษาไทยนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าสายวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่ คือร้อยละ 71.65 และร้อยละ 42.58 ตามลำดับ เห็นว่าเกิดจากการที่ครูขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน

ในค่านคุณวุฒิความสามารถของครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าสายวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่ คือร้อยละ 52.76 และร้อยละ 77.14 แสดงให้เห็นว่าครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาควรได้รับวุฒิทางค่านวิชาการในสายวิชาเอกภาษาไทย และเห็นว่าครูภาษาไทยควรสอนเฉพาะวิชาภาษาไทยและวิชาอื่นที่เรียนมาเป็นวิชาโท ส่วนความเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษานั้น ส่วนใหญ่คือร้อยละ 83.77 ต้องการครูภาษาไทยที่จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 37.77 ชอบครูภาษาไทยที่เป็นหญิง ร้อยละ 63.59 ตอบว่าเป็นหญิงหรือชายก็ได้ แต่ที่ตอบว่าต้องการครูภาษาไทยที่เป็นชายไม่มีเลย นักเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ คือร้อยละ 71.49 ชอบครูภาษาไทยที่อายุระหว่าง 26 - 35 ปี นอกจากนี้นักเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่คือร้อยละ 64.03 ให้ความเห็นว่าครูภาษาไทยควรเป็นผู้ที่มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียนดี ร้อยละ 43.85 เห็นว่าครูภาษาไทยควรสามารถสอนวิชาภาษาไทยและวิชาอื่น ๆ ได้ และร้อยละ 61.40 เห็นว่าควรแยกครูเพื่อสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในค่านการเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนของครู ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าสายวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่ คือร้อยละ 80.31 และร้อยละ 67.14 ตามลำดับ เห็นว่าควรจัดให้มีการอบรมทางวิชาการให้แก่ครูเป็นประจำ ระยะเวลาที่ควรจัดอบรมคือระหว่างปิดภาคเรียนทุกปีการศึกษา และควรจัดอบรมทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรมัธยมศึกษา

นอกจากนี้ ตัวอย่างประชากรทั้งฝ่ายผลิตครู ฝ่ายใช้ครู และผู้ถูกใช้ ได้ให้ข้อเสนอแนะเป็นแนวเดียวกันว่า สถาบันผู้ใช้ครูควรกำหนดนโยบายการใช้ครู เป็นแผนระยะยาว และแน่นอน การกำหนดอัตรากำลังควรพิจารณาถึงลักษณะวิชาและงานสอนที่ต้องรับผิดชอบ ความเป็นจริง และควรจัดสรรงบประมาณบรรจุอัตรากำลังครู และเจ้าหน้าที่บริการทางการศึกษาให้เพียงพอ เพื่อครูจะได้ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

1. เกี่ยวกับนโยบายการผลิตครูของสถาบันผลิตครู จากการวิจัยพบว่าตามสภาพความเป็นจริงนั้น หน่วยงานผลิตครูจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือมหาวิทยาลัยซึ่งขึ้นกับทบวงมหาวิทยาลัยกับวิทยาลัยครูซึ่งขึ้นกับกรมการฝึกหัดครูกระทรวงศึกษาธิการ ลักษณะการดำเนินงานของทั้งสองกลุ่มต่างกัน มหาวิทยาลัยนั้นมีอิสระทางค่านิยมวิชาการ ในการที่จะดำเนินการเรียนการสอนแต่ละมหาวิทยาลัยต่างก็ผลิตครูออกมาตามแนวความคิด ปรัชญา และนโยบายของตน แนวทางการผลิตครูจึงแตกต่างกันไปบ้าง แต่ก็ได้พยายามให้มีการร่วมมือประสานงานกันโดยมีการประชุมประสานงานกันอยู่เสมอ ทำให้แนวทางการผลิตครูในมหาวิทยาลัยสอดคล้องกันมากขึ้น สำหรับวิทยาลัยครูนั้น ทุกแห่งรับนโยบายจากสภาการฝึกหัดครู ใช้หลักสูตรเหมือนกัน โดยเน้นเรื่องการปรับปรุงการผลิตครูเพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น การประสานงานกันของสถาบันผลิตครูทั้งหลายนั้นมีคณะกรรมการประสานการฝึกหัดครูทำหน้าที่ประสานงาน ดังนั้นถ้าพิจารณาจากผลการวิจัยแล้ว จะเห็นว่านโยบายเรื่องการผลิตครูของสถาบันผลิตครูมีแนวโน้มที่จะได้ผลดีขึ้น

ในด้านการประสานงานระหว่างสถาบันผลิตครูและหน่วยงานที่ใช้ครู การที่ผู้ผลิตครูและผู้ใช้ครูต่างให้ความเห็นว่าควรให้มีการวางนโยบายการผลิตและการใช้ให้สัมพันธ์สอดคล้องกันทั้งในปริมาณและคุณภาพนั้น ตรงกับความเห็นของคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษาซึ่งกล่าวไว้ในรายงานเรื่องครูและบุคลากรทางการศึกษาปีพุทธศักราช 2519 ว่า

ในการประสานงานการผลิตและครูใช้ครูให้สอดคล้องกันนั้น ควรจะได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการฝึกหัดครูขึ้น อันประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานผลิตครู หน่วยงานใช้ครู หน่วยงานมาตรฐานการผลิตและหน่วยงานมาตรฐานการใช้ครู¹

¹คณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา, คณะอนุกรรมการ, รายงานเรื่องครูและบุคลากรทางการศึกษา เอกสารหมายเลข 37 ฉบับแก้ไข (กรุงเทพมหานคร คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการศึกษา, 2519)

2. เกี่ยวกับหลักสูตรการผลิตครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาในเรื่องการจัดทำหลักสูตร ผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยที่ออกแบบสอบถามทุกคนให้ความเห็นตรงกันว่าควรจัดทำให้มีศูนย์กลาง เพื่อให้สถาบันที่ผลิตครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา ไปประสานงานและวางแผนการจัดทำหลักสูตรร่วมกัน ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสำคัญต่อเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

การจัดรายวิชาในหลักสูตรการผลิตครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา ผู้สอนวิชาภาษาไทย ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าสายวิชา และครูภาษาไทยให้ความสำคัญต่อรายวิชาในหลักสูตรต่างกันเล็กน้อย คือ ผู้สอนวิชาภาษาไทยเห็นว่าควรให้ความสำคัญต่อวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา คงเป็นเพราะต้องการให้ครูภาษาไทยมีความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่จะสอนเป็นอย่างดี สำหรับผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าสายวิชาคงเห็นว่าการสอนจะต้องให้เป็นไปตามหลักสูตร และครูภาษาไทยจะต้องรู้หลักสูตรและลักษณะการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาเพื่อเป็นแนวในการดำเนินการสอน จึงเห็นว่าควรให้ความสำคัญต่อวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาเป็นอันดับแรก ส่วนกรณีที่ครูภาษาไทยเห็นว่าวิชาวิธีสอนภาษาไทยมีความสำคัญมากก็เพราะว่าต้องการวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ส่วนเรื่องความรู้ทางเนื้อหาวิชานั้นเท่าที่เรียนมาในระดับปริญญาเพียงพอที่จะใช้สอนในระดับมัธยมศึกษาได้

จากการวิจัยพบว่าผู้สอนวิชาภาษาไทยและครูภาษาไทย ส่วนใหญ่มีความต้องการให้เพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวกับการสอนภาษาไทย โดยแทรกเข้าไปในหลักสูตร คือวิชาวิธีสอนภาษาไทย วิชาการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนภาษาไทย และวิชาการวัดและประเมินผลสอนภาษาไทย คงเป็นเพราะว่าผู้สอนวิชาภาษาไทยและครูภาษาไทย เห็นว่าการเรียนเฉพาะวิชาวิธีสอน วิชาการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน และวิชาวัดผลและประเมินผลการศึกษา โดยทั่วไปเท่านั้นยังไม่เพียงพอที่จะผลิตครูภาษาไทยที่มีคุณภาพก็ได้

3. การจัดประสบการณ์วิชาชีพในหลักสูตรการผลิตครูภาษาไทยตามความเห็นของผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยและครูภาษาไทย ซึ่งให้ความเห็นตรงกันว่าอาจารย์นิเทศก์ควรมีวุฒิ ความสามารถดี เคยผ่านการสอนในระดับมัธยมศึกษาและประสบความสำเร็จในการสอน

มาก่อน และควรมีเวลาในการนิเทศอย่างเพียงพอ ตลอดจนความเห็นที่ว่าระยะเวลาที่เหมาะสมที่สุดในการฝึกสอนนั้นคือ 1 ภาคเรียน นั้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แคนบอย คูก (Dan Boy Cooke) ซึ่งได้เคยวิจัยเรื่อง "มาตรฐานทางปริมาณในการเสริมมาตรฐานทางคุณภาพในโปรแกรมการผลิตครู" (Quantitative Standards for the Implementation of Quantitative Standards in Student Teaching Programs) ไว้ในปีคริสตศักราช 1959 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า อาจารย์นิเทศก์ ควรเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท มีความรู้ความถนัดมาพอสมควร และประสบความสำเร็จด้านการสอนมาแล้ว 3 - 5 ปี อาจารย์นิเทศก์ควรมีเวลาให้แก่นักศึกษาฝึกสอนอย่างน้อย 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ระยะเวลาการฝึกสอนนั้นนักศึกษาที่ฝึกสอนควรมีเวลาฝึกสอนอย่างต่ำที่สุด 9 สัปดาห์ในโครงการฝึกสอนแบบเต็มเวลา และ 18 สัปดาห์สำหรับโครงการฝึกสอนแบบครึ่งเวลา¹

4. ในเรื่องคุณสมบัติของอาจารย์ มีผู้สอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาทั้งผู้ผลิตครูและครูภาษาไทยให้ความเห็นตรงกันว่า ควรเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาด้านวิชาภาษาไทย และเคยสอนในระดับมัธยมศึกษามาก่อน แต่ตามผลการวิจัยจากการวิเคราะห์เรื่องสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้สอนวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์การสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งความต้องการที่แท้จริงแล้ว ผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับมัศึกษานั้นควรเป็นผู้ที่ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

¹Dan Boy Cooke, "Quantitative Standards for the Implementation of Quantitative Standards in Student Teaching Programs," Dissertation Abstracts No. 9. (Michigan: Michigan University Microfilms, Inc., 1960), pp. 36-5

5. ความเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของครูภาษาไทย ซึ่งผู้ผลิตครูและผู้ใช้ครู ให้ความสำคัญตรงกันว่าครูภาษาไทยควรได้รับวุฒิทางวิชาการศึกษาในสาขาวิชาเอกภาษาไทย คงเป็นเพราะเห็นว่าครูที่รับวุฒิทางวิชาการศึกษาค้นคว้าได้มีการศึกษาวิชาการถ่ายทอดความรู้คือ วิชาวิธีสอน วิชาจิตวิทยา วิชาการใช้อุปกรณ์การสอน วิชาการวัดผลและประเมินผล ระบุความต้องการและธรรมชาติของผู้เรียน ควรสามารถเป็นผู้สอนและเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้ศึกษาทางวิชาการศึกษา

6. ในคานการปฏิบัติงานของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา จากการวิจัยซึ่งพบว่าครูภาษาไทยต้องสอนในสาขาวิชาอื่นที่ไม่ได้เรียนมาเป็นวิชาเอก - โท และต้องปฏิบัติงานในหน้าที่อื่น เช่น งานธุรการ งานแนะแนว หรือสอนวิชาพิเศษอื่น ๆ ทำให้ครูมีเวลาในการเตรียมการสอนไม่เต็มขั้นนั้น ตรงกับผลการวิจัยของเรื่อง เจริญชัย ซึ่งเคยวิจัยเรื่อง "สภาพการใช้ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา" ไว้ในปีพุทธศักราช 2517 และรายงานผลไว้ว่า ครูมัธยมศึกษาจากจำนวนครู 21,374 คน มีครูร้อยละ 18.70 สอนไม่ตรงตามวิชาเอกหรือวิชาโทเลย มีครูที่สอนตรงตามวิชาเอกร้อยละ 59.20 ตรงตามวิชาโทร้อยละ 10.80 และที่สอนตรงทั้งวิชาเอกและวิชาโทร้อยละ 6.70 เท่านั้น¹

ในเรื่องการส่งเสริมความรู้ทางด้านวิชาการให้แก่ครูภาษาไทยนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและครูภาษาไทยมีความเห็นต่างกัน คือผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่าได้จัดการบริการทางวิชาการให้แก่ครูโดยการเผยแพร่ข่าวสาร การจัดประชุมสัมมนาจัดอบรมครูอยู่เป็นประจำ แต่ครูภาษาไทยส่วนใหญ่ตอบว่าไม่ค่อยได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับวิชาความรู้ใหม่ ๆ เลย สาเหตุที่เป็นเช่นนี้พบว่าการจัดการประชุมสัมมนาหรือฝึกอบรมแต่ละครั้งโรงเรียนมักจะเปิดโอกาสให้เฉพาะแต่บุคคลในวงจำกัด เช่น ให้ผู้เชี่ยวชาญวิชาการหรือ

¹ เรื่อง เจริญชัย, "การใช้ทรัพยากรทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา, รายงานการสัมมนาเรื่อง การหาวิธีการ เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และเทคนิคในการหาแหล่งเงินเพื่อจัดการศึกษา" (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี, 2519), หน้า - 17

หัวหน้าสายวิชา เข้าประชุมสัมมนาหรือ เข้าร่วมการอบรมแทนอยู่เป็นประจำ ไม่ค่อยมีการ
สับเปลี่ยนหมุนเวียนกันให้ทั่วถึง

ในค่านิยมการสอนของครูภาษาไทย ทั้งผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าสายวิชา นักเรียน
และครูภาษาไทยเองตอบว่าวิธีสอนที่ครูภาษาไทยใช้ในการสอนนั้นส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบ
บรรยาย ซึ่งถ้าพิจารณาจากบทวิเคราะห์ของคณะนิติปรัชญาโทสาขาการสอนภาษาไทย
ปีพุทธศักราช 2517 ซึ่งกล่าวอ้างถึงผลการวิจัยของศิธร แสงธนู เรื่องการสำรวจการสอน
ภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ปีพุทธศักราช 2501) และผลการวิจัยของศรีจันทร์
วิชาตรง เรื่องความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยครูในจังหวัดพระนครที่มีต่อวิชาภาษาไทย
(ปีพุทธศักราช 2514) และสรุปว่า

"หลายปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันวิธีการสอนของครูภาษาไทยยังไม่มีการพัฒนาและ
เปลี่ยนแปลงไปมากเท่าไรเลย ครูภาษาไทยยังชอบใช้การสอนแบบบรรยาย
ไม่มีอุปกรณ์การสอน ไม่มีกิจกรรมช่วยการเรียนรู้การสอนเลย"¹

จะเห็นได้ว่าค่านิยมการสอนของครูภาษาไทยยังไม่ได้รับการค้นคว้าหาทางปรับปรุง
ให้ดีขึ้น จึง เป็นเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทยควรพิจารณาเป็นอย่างยิ่ง

7. ในเรื่องความต้องการของผู้ใช้ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการที่
ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าสายวิชา และนักเรียนมัธยมศึกษาต้องการให้ครูภาษาไทยมีความ
สามารถในการสอนวิชาอื่นได้ด้วย ซึ่งไม่ตรงกับนโยบายของผู้ผลิตครูที่ต้องการให้ครูสอน
เฉพาะวิชาเอก - โท นั่นคงเป็นเพราะผู้ใช้ครูต้องการครูที่สามารถทำงานได้หลายหน้าที่
โดยสังเกตได้จากข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ให้ความเห็นว่าครูภาษาไทยควรมี
ความรู้ทางค่านางานธุรการและงานบริการอื่นด้วย หรืออาจเป็นเพราะว่าลักษณะของวิชา
ภาษาไทยเอื้ออำนวยของงานธุรการ เช่น งานสารบัญญและงานประชาสัมพันธ์ก็เป็นได้

¹คณะนิติปรัชญาโทสาขาการสอนภาษาไทย, แผนกมัธยมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย
"บทบาทของครูภาษาไทยในสังคมปัจจุบัน" วารสารครุศาสตร์ (มิถุนายน - กรกฎาคม
2517) หน้า 46 - 47

8. ความคิดเห็นต่อการบรรจุและการใช้ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าสายวิชาให้ความเห็นว่า การบรรจุครู เขาสอนในสายวิชานั้น พิจารณาจากหลายด้าน คือ พื้นความรู้ ประสบการณ์ในการสอน ความสามารถ ความถนัดและความสนใจนั้นสอดคล้องกับความต้องการของผู้ผลิตครู เพราะครูจะไ้ทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีปัญหาอยู่บางตรงที่อัตรากำลังครูบางสายวิชาไม่เพียงพอจึงได้บุคคลที่ไม่ถนัดหรือไม่ต้องการไปสอน แต่สำหรับรายวิชาภาษาไทยไม่ค่อยมีปัญหาในเรื่องนี้

9. ความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอน การ เรียน การ สอน วิชา ภาษา ไทย และ ครู ภาษา ไทย จากผลการ วิจัย นัก เรียน ส่วน ใหญ่ มี ที่ สัน คติ ที่ คดี ต่อ การ สอน และ ผล การ สอน ของ ครู ภาษา ไทย มี ข้อ นา สั ง เกต อยู่ ปร ะ การ หนึ่ง คื อ นั ก เรี ยน มั ชย มศ ี ก ษา ต อ ง การ ครู ภาษา ไทย ที่ เป็น หญิง มากกว่า ครู ภาษา ไทย ที่ เป็น ชาย โดย จว ก การ วิ เค ราะ ที่ แบบ สอ บ ตา ม จาก คำ ตอ บ ของ นั ก เรี ยน มั ชย มศ ี ก ษา 228 คน ตอ บ ว่า ตอ ง การ ครู ภาษา ไทย ที่ เป็น หญิง รอย ละ 46.42 เป็น หญิง หรือ ชาย ก็ ไคร รอย ละ 53.58 ส่วน ที่ ตอ บ ว่า ตอ ง การ ครู ภาษา ไทย ที่ เป็น ชาย ไม่ มี เลย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอเสนอแนะ

ขอเสนอแนะในเรื่องการผลิตครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

1. สถาบันผลิตครูภาษาไทยระดับเดียวกัน ควรได้กำหนดนโยบายการผลิตครูร่วมกันทั้งในค่านิยมและคุณภาพ และควรได้มีการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของฝ่ายใช้ครู เกี่ยวกับลักษณะและคุณสมบัติของครูภาษาไทยที่ต้องการ มาประกอบในการปรับปรุงหลักสูตรการผลิตครู

2. ในการคัดเลือกครูภาษาไทย ควรพิจารณาความถนัด ความสนใจ เจตคติที่มีต่อวิชาภาษาไทย นอกเหนือไปจากความรู้ทางเนื้อหาวิชา เพื่อจะได้ครูภาษาไทยที่มีคุณภาพดี

3. การจักเนื้อหาวิชาในหลักสูตร ควรเน้นวิชาที่เป็นประโยชน์ในการนำไปใช้สอนเป็นอันดับแรก เช่น วิชาวิธีสอน วิชาการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน วิชาการวัดและประเมินผล เป็นต้น ส่วนพื้นฐานความรู้ในการศึกษาต่อควร เป็นจุดประสงค์รองลงไป และที่สำคัญคือควรให้ครูเรียนได้มีโอกาสศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรที่จะต้องออกไปสอน เพื่อให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษามีความมั่นใจในการสอนและสามารถออกไปสอนได้ทันที

4. ในหลักสูตรการผลิตครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ควรจะมีการให้ความรู้ทางค่านิยมประจำชั้น และงานธุรการด้วย

5. การจักประสบการณ์วิชาชีพหรือการฝึกสอน ควรถือเป็นเรื่องสำคัญยิ่งในการจัดการฝึกหัดครู เนื่องจากงานฝึกหัดครูเป็นงานที่ต้องอาศัยภาคปฏิบัติ นอกเหนือไปจากทฤษฎีที่เรียนในชั้นเรียน

6. คุณวุฒิของผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยในสถาบันผลิตครูภาษาไทยระดับปริญญาตรี ควรมีความรู้สูงกว่าปริญญาตรี มีพื้นความรู้ด้านวิชาภาษาไทยและการสอนภาษาไทยดี และควรมีประสบการณ์การสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษามาก่อน ตลอดทั้งควรเป็นผู้สนใจคนคว่ำวิจัย ปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มคุณภาพการผลิตครูภาษาไทยให้สูงขึ้น สนใจที่จะนำนวัตกรรมและเทคนิคทางการสอนใหม่ ๆ ใช้แนะแนวทางการสอนวิชาภาษาไทย สถาบันผลิตครูควรมีมาตรการในการคัดเลือกบุคคลที่จะมาเป็นอาจารย์ผู้สอนวิชา

วิธีสอนภาษาไทยเป็นกรณีพิเศษ

ข้อเสนอแนะในเรื่องการใช้ครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา

1. สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการใช้ครู โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการ ควรวางนโยบายการใช้ครูให้ชัดเจนและวางแผนระยะยาวว่าต้องการใช้ครูทางค่านปริมาณและคุณภาพอย่างไร

ในทางค่านปริมาณควรกำหนดอัตรากำลังบุคคลให้เพียงพอทั้งค่านงานวิชาการ งานธุรการ งานบริหาร และการกำหนดชั่วโมงสอนให้แก่ครูควรคำนึงถึงลักษณะวิชาด้วย ทั้งนี้เพื่อครูจะได้ทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

ทางค่านคุณภาพครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาควรมีพื้นความรู้ชั้นปริญญาตรี ในสายวิชาเอกหรือวิชาโทภาษาไทย หรือเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในวิชาภาษาไทย โดยเฉพาะ เลิกความคิดที่ว่าวิชาภาษาไทยใคร ๆ ก็สอนได้ และควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความสูญเสียทางการศึกษาในเรื่องการใช้ครูไม่ตรงตามสายงานและความสามารถด้วย

2. ผู้ใช้ครูควรส่งเสริมให้ครูภาษาไทยได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม โดยการบริการค่านเอกสาร ค่านา อุปกรณ์การสอน เครื่องมือการวัดและประเมินผล ตลอดจนการฝึกอบรม เพื่อให้ครูได้มีความรู้ความค่านาทันต่อการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรและเนื้อหาวิชา

3. ควรมีหน่วยงานหรือสถาบันที่เป็นศูนย์กลางสำหรับครูภาษาไทย เพื่อจะได้มีบทบาทในค่านการ เผยแพร่ข่าวสารความรู้ความค่านาทองทางวิชาการ จัดประชุมสัมมนา อบรม และจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อครูภาษาไทย และจะได้เป็นศูนย์กลางสำหรับครูภาษาไทยได้แลกเปลี่ยนความรู้ความค่านาเห็นกัน

4. ควรจัดค่านหน่วยงานระดับชาติ เพื่อประสานงานระหว่างผู้ผลิตและผู้ใช้ครู โดยมีคณะกรรมการที่ประกอบด้วยฝ่ายผลิต ฝ่ายใช้ ฝ่ายมาตรฐานการผลิต และฝ่ายมาตรฐานการใช้ เพื่อให้การผลิตและการใช้ครูมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลให้การจัต การศึกษาของชาติบรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ได้

ขอเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาแนวผลิตครูภาษาไทยในสถาบันผลิตครูและศึกษาความคองการใช้ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ไปพร้อมกันทั้งสองด้าน การวิจัยต่อไปน่าจะได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการผลิตหรือการใช้ครูภาษาไทยเรื่องหนึ่ง เรื่องใด โดยเฉพาะให้ลึกซึ้งลงไป เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อการผลิตหรือการใช้ครูภาษาไทยให้มากยิ่งขึ้น

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างประชากรให้กว้างขวาง เพื่อให้ได้รายละเอียดมากยิ่งขึ้น เพราะการวิจัยครั้งนี้ประชากรในกลุ่มผู้ผลิตครูมีเฉพาะผู้บริหารสถาบันผลิตครูและอาจารย์ผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยเท่านั้น หากมีการวิจัยต่อไปควรเลือกอาจารย์ที่สอนหมวดวิชาเฉพาะ หมวดวิชาชีพครู และหมวดวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องเป็นตัวอย่างประชากรด้วย

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของครูภาษาไทยที่คิดว่าควรเป็นเช่นไร จะได้หาวิธีปรับปรุงแก้ไขเรื่องคุณภาพของครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในกรุงเทพมหานครกับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในส่วนภูมิภาค และควรศึกษาการใช้ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนราษฎร์ด้วย

4. ต่อไปควรจะได้มีการวิจัยเรื่องการผลิตและ การใช้ครูระดับมัธยมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาโทด้วย เพราะผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาที่มีวุฒิปริญญาโท มีจำนวนมากขึ้น

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย